

Nepřenositelnost některých z hlediska právníků univerzálních hodnot, jako je právo na rodinný život, pak autor dokládá v šesté kapitole na specifické případové studii rozhodnutí izraelského Nejvyššího soudu ve věci sjednocení rodiny.⁵ Proti Barakovu přístupu založenému na principu proporcionality podepřenému komparativní argumentací zde staví empirické výzkumy o vnímání izraelské identity Židy a Araby žijícími v Izraeli. Naznačuje, že nejenom bezpečnostní, nýbrž i etnografické a kulturní otázky byly skutečným důvodem pro rozhodování většiny ústavních soudců, jež se nepřiklonila k Barakově metodě argumentace vyvažováním principů.

Jedno z hlavních poselství knihy, které se projevuje jak v jednotlivých kapitolách, tak v závěru, je, že na základě analýzy zahraničního ústavněprávního vývoje v celém jeho kontextu můžeme lépe pochopit domácí diskuse, případně získat na ně nový pohled, a vyvarovat se zjednodušených komparativních tvrzení. Pro českého čtenáře je zvláště zajímavé se po přečtení knihy znovu zamyslet nad nosnými důvody rozhodnutí Ústavního soudu v kauze Melčák a v lisabonských nálezech. Kniha představuje pozvání do studia komplexnějšího a v české právní literatuře zatím pouze okrajově zpracovaného tématu.

Tato recenze vznikla v rámci grantu GA ČR č. P408/12/1255 s názvem *Klíčové pojmy ústavní teorie v čase paradigmatických změn*.

JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Jankuv J., Lantajová D. a kol. Medzinárodné zmluvné právo a jeho interakcia s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Plzeň: Aleš Čenek, 2011, 583 s.

Charakteristickým znakom súčasného medzinárodného spoločenstva je dynamický rozvoj medzinárodných vzťahov. Dynamika rozvoja medzinárodného spoločenstva sa následne „prelieva“ aj do medzinárodnej normotvorby, ktorá požaduje zrýchlený proces tvorby obsahovo jasných právnych noriem. Požiadavka dynamickej normotvorby a právnej istoty tak v konečnom dôsledku implikujú príklon k zmluvnej normotvorbe. Medzinárodná zmluva sa preto stáva kľúčom k rozvoju medzinárodného práva verejného (ďalej len „medzinárodné právo“). Globalizačné tendencie a skutočnosť, že existencia a ekonomický rozmach Slovenskej republiky sú priamo závislé na rozvoji medzinárodných vzťahov ďalej zobrazujú dôležité postavenie medzinárodného zmluvného práva v rámci národnej doktríny a praxe. Autorský kolektív pod vedením doc. JUDr. Juraja Jankuva Ph.D. a JUDr. Dagmar Lantajovej Ph.D. vedomý si vyššie uvedených skutočností, preto spracoval monografiu, ktorá podáva prepracovaný výklad medzinárodného zmluvného práva a jeho vzťah k právnemu poriadku Slovenskej republiky.

Predkladaná monografia predstavuje výstup grantového projektu VEGA, ktorý sa zamerá na analýzu medzinárodného zmluvného práva a analýzu interakcie medzinárodného zmluvného práva s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Monografia predstavuje hutné spracovanie predmetnej matérie, ktorá v prevažnej miere vychádza z Viedenského dohovoru o zmluvnom práve. Obsah publikácie pozostáva z 13 kapitol, záveru, anglického resumé a 9 príloh. Vhodným doplnením matérie je rozbor problematiky postavenia a aplikácie medzinárodných zmlúv v rámci práva Európskej únie a medzinárodného práva súkromného.

Prvá kapitola, ako odrazový mostík celej monografie, koncepčne vymedzuje medzinárodnú zmluvu, ako normotvorný inštrument medzinárodného práva. Samotnému vymedzeniu pojmu medzinárodná zmluva predchádza krátky historický náčrt vývoja medzinárodného zmluvného práva, ktoré pravdepodobne vzniklo najskôr v období tradičného medzinárodného práva, pričom v plnej miere bolo sfor-

⁵ Adalah v. Minister of Interior, HCJ 7052/03 (2006).

mované v modernom medzinárodnom práve. Monografia poskytuje prehľad doktrinálnej, obyčajovej definície spolu s legálnou definíciou ustanovenou čl. 2 ods. 1 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve (ďalej len „Viedenský dohovor“). Podľa autorov jednotlivé prístupy možno syntézou koncentrovať do nasledujúcej definície: „*Medzinárodná zmluva predstavuje súhlasný prejav vôle dvoch alebo viacerých subjektov medzinárodného práva realizovaný prevažne v písomnej forme, ktorým subjekty medzinárodného práva zakladajú, menia alebo rušia svoje vzájomné práva a záväzky, ktorý má z vôle týchto subjektov medzinárodne právne účinky a riadi sa medzinárodným právom.*“ V nadväznosti monografia rozoberá definičné znaky medzinárodných zmlúv a kategorizuje medzinárodné zmluvy. Záver kapitoly rozoberá kontraktačnú spôsobilosť, inštitút plnej moci, predmet medzinárodnej zmluvy, náležitosti riadneho prejavu vôle, ako predpoklady vzniku platnej medzinárodnej zmluvy.

Nasledujúca kapitola analyzuje proces uzatvárania medzinárodných zmlúv s prihliadnutím na osobitnosti kontraktačného procesu pri mnohostranných a dvojstranných medzinárodných zmluvách.

V tretej kapitole monografia hutne rozoberá dôležitý inštitút výhrad k medzinárodnej zmluve. Autori opisujú vývoj obyčajovej podoby inštitútu výhrad od historicky prvej výhrady uplatnenej Švédskom pri podpise záverečného aktu Viedenského kongresu v r. 1815, až ku kodifikácii obyčajových pravidiel Viedenským dohovorom. V nadväznosti monografia analyzuje príslušne dikcie Viedenského dohovoru. Zaujímavým doplnením problematiky je rozlíšenie medzi inštitútom výhrady a výkladovými vyhláseniami. Rovnako prínosným je poukázanie na právne medzery reglementácie výhrad Viedenským dohovorom.

Matériu Viedenského dohovoru analyzuje aj štvrtá kapitola, ktorá obsahuje výklad o nadobudnutí platnosti medzinárodných zmlúv, výklade medzinárodných zmlúv, registrácií a publikácií medzinárodných zmlúv.

S inštitútom platnosti a účinkov medzinárodnej zmluvy úzko súvisí problematika zmeny územného suveréna na určitom teritóriu, ktoré je predmetom medzinárodných zmluvných záväzkov. Z tohto dôvodu piata kapitola rozoberá inštitút sukcesie štátov vo vzťahu k medzinárodným zmluvám. Zachytenie postulátov obyčajovej normotvorby následne prestupuje do výkladu o teórii univerzálnej sukcesie a tzv. doktríny čistého stola, t.j. doktrinálnym konceptom prevládajúcim v čase dekolonizácie. Výklad o sukcesii sa následne zameriava na právny režim formulovaný Viedenským dohovorom o sukcesii štátov vo vzťahu k zmluvám (1978).

Ratio materiae šiestej kapitoly sa opätovne zameriava na úpravu Viedenského dohovoru, a to výkladom o dôvodoch neplatnosti medzinárodnej zmluvy, konaní o neplatnosti medzinárodnej zmluvy a inštitútoch zániku, odstúpenia a prerušenia medzinárodných zmlúv.

Mozaiku medzinárodného zmluvného práva z pohľadu Viedenského dohovoru v systematickom nadviazaní na predchádzajúce časti monografie umne kompletizuje spracovanie problematiky riešenia sporov v súvislosti s neplatnosťou, odstúpením alebo prerušením vykonávania medzinárodnej zmluvy.

Medzinárodné zmluvné právo nemožno vymedzovať len na problematiku normotvorného konsenzu a otázky spojené s platnosťou a účinnosťou medzinárodnej zmluvy. Súčasťou „života“ medzinárodnej zmluvy môže byť aj vznik sporov týkajúcich sa plnenia resp. porušenia medzinárodných záväzkov. Siedma a ôsma kapitola preto vhodne dopĺňa predchádzajúci výklad o spôsoby riešenia sporov, inštitút zodpovednosti za porušenie medzinárodnej zmluvy a inštitút donútenia k plneniu medzinárodných zmlúv.

Prvá až deviata kapitola analyzujú statiku medzinárodného zmluvného práva. Nadväzujúce kapitoly obohacujú materiu monografie o analýzu dynamiky medzinárodných zmlúv v práve Európskej únie a Slovenskej republiky. Aplikácia medzinárodných zmlúv je priamo závislá na ústavnej úprave vzťahu medzinárodného a vnútroštátneho práva. Monografia koncepcne preferuje monistickú teóriu s primátom medzinárodného práva, ktorá je korigovaná dualistickými tendenciami v oblasti medzinárodných zmlúv. Organickým nadviazaním na vnútroštátnu úpravu je výklad o uzatváraní a postavení medzinárodných zmlúv v práve Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Vzhľadom na skutočnosť, že kontúry práva EÚ sú *de facto* formované rozhodovacou činnosťou Súdneho dvora EÚ, záver desiatej kapitoly vhodne artikuluje základné koncepty forsírované judikatúrou Súdneho dvora EÚ v oblasti aplikácie medzinárodných zmlúv v práve EÚ.

Užitočným procesným doplnením rozboru aplikácie medzinárodných zmlúv v práve EÚ je analýza konania o porušení zakladajúcich zmlúv obsiahnutá v jedenástej kapitole.

Sympatickým ukončením celej monografie sú posledné dve kapitoly, ktoré analyzujú otázky spojené s aplikovaním zmluvných noriem medzinárodného práva súkromného. Jadrom predposlednej kapitoly je tak problematika multiplicity medzinárodných zmlúv a riešenie tejto problematiky na báze Viedenského dohovoru. Konkurenciu alebo konflikty medzinárodných zmlúv je tak možné odstrániť prostredníctvom dvoch inštitútov. Po prvé, na základe relačných noriem, ktoré upravujú jednotlivé medzinárodné zmluvy. V tejto súvislosti, autori upozorňujú na odlišnosti a osobitosti relačných noriem. Po druhé, prostredníctvom jednotného výkladu. V nadväznosti na uvedené, autori zdôrazňujú rovinu práva EÚ (povinnosť eurokonformného výkladu) a význam preambuly medzinárodnej zmluvy. Problematika jednotného výkladu je následne analyzovaná z hľadiska mechanizmov upravených Viedenským dohovorom o medzinárodnej kúpe tovaru.

Posledná kapitola dopĺňa predchádzajúci výklad o problematiku aplikácie medzinárodného práva súkromného po vzniku členstva Slovenskej republiky v EÚ. Centrom výkladu je najmä otázka postavenia dvojstranných zmlúv s tretími štátmi. Monografia zdôrazňuje, že riešením predmetnej otázky je aplikovanie princípu prednosti existujúcich medzinárodných zmlúv, ktorý vyplýva z judikatúry Súdneho dvora EÚ.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že monografia kompaktné analyzuje inštitúty medzinárodného zmluvného práva, ktoré sú doplnené o nadväzujúce aplikačné problémy vo vzťahu k právu EÚ a vnútroštátnemu právu. Vzhľadom na skutočnosť, že medzinárodná zmluva nadobúda v súčasnosti čoraz väčší význam, predkladaná publikácia nie je prínosom len pre odbornú spisbu, ale umožňuje širokej verejnosti zorientovať sa v otázkach spojenými s medzinárodnými zmluvami a ich aplikáciou.

Mgr. Matej Zmij

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave